

Riskvärdering och riskhantering av allergener

Ylva Sjögren Bolin UV/RÅ

Jan Sjögren LK/SU

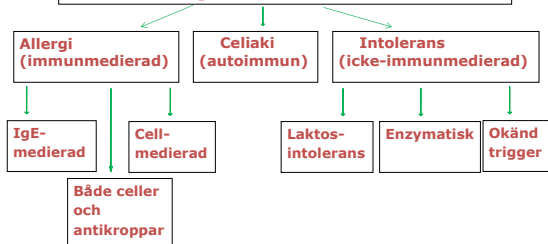
 Livsmedelsverket

Innehåll

- Vad innebär fara, risk, riskvärdering och riskhantering?
- Riskvärdering av allergener - referensdoser
- Riskvärdering och riskhantering – olika aktörer
- Hur arbetar Livsmedelsverket med allergi och annan överkänslighet?

 Livsmedelsverket

Överkänslighetsreaktioner mot mat

 Livsmedelsverket

Fara och risk – vad är det för skillnad?

Många saker är farliga, men utgör ändå ingen risk för oss.

 Livsmedelsverket

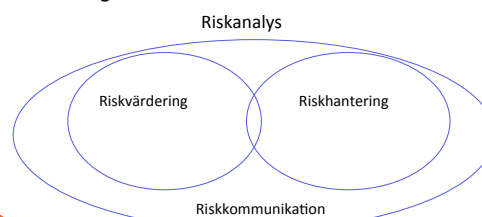
Risker för allergiker och överkänsliga

- Fara – odeklarerade allergen
- Risk – **sannolikheten** att personer med allergi eller annan överkänslighet får i sig det de inte tål och **reagerar mer eller mindre allvarligt**.
- Skillnad i allvarlighetsgrad och känslighet/utlösande dos mellan olika sjukdomar.
- Den individuella känsligheten varierar också.

 Livsmedelsverket

Riskanalys

Risk – **sannolikheten** att personer med allergi eller annan överkänslighet får i sig det de inte tål och **reagerar mer eller mindre allvarligt**.

 Livsmedelsverket

6

Riskvärdering Exponeringsuppskattning

Förekomst av livsmedelsöverkänslighet

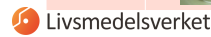
Dos (halt)

Risklivsmedel/Riskgrupp

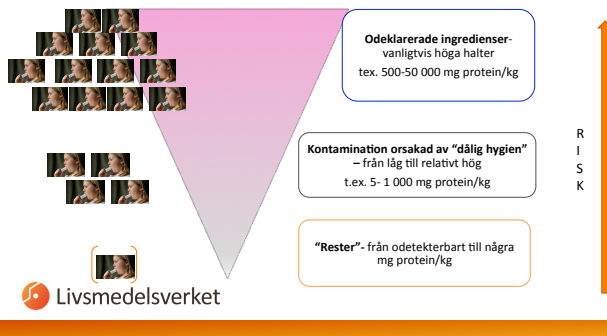
Dosen har betydelse för hur många allergiker som reagerar

	Jordnöt	Hasselnöt	Mjök	Ägg
Beräknad dos 5 % reagerar	1,6 mg jordnötsprotein	0,29 mg hasselnötsprotein	1,1 mg mjökprotein	1,5 mg äggprotein
Motsvarar	6,4 mg	2,4 mg hasselnöt	31 ul mjök	13 mg ägg
Beräknad dos 100 % reagerar	900 mg jordnötsprotein	5000 mg hasselnötsprotein	6000 mg mjökprotein	6000 mg äggprotein
Motsvarar	3,6 g jordnötter	42 g hasselnötter	Ca 1,7 dl mjök	46 g ägg
Riskökning	20x	20x	20x	20x

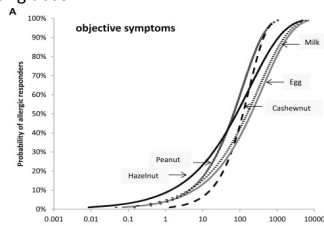
Blom MW et al J Allergy Clin Immunol 2013;131:172-9

Risker odeklarerade ingredienser vs olika sorters kontamination

Hur många reagerar vid en viss dos?

ED = Eliciting dose

Blom MW et al J Allergy Clin Immunol 2013;131:172-9

Halt och konsumerad mängd (produkttyp) påverkar dosen.

$$\text{Halt (mg/kg)} * \text{konsumerad mängd (kg)} > ED_{01}$$

$$16 \text{ mg jordnötsprotein/kg} * 0,138 \text{ kg} = 2,2 \text{ mg jordnötsprotein}$$

$$\text{Halt (mg/kg)} * \text{konsumerad mängd (kg)} < ED_{01}$$

$$16 \text{ mg jordnötsprotein/kg} * 0,005 \text{ kg} = 0,08 \text{ mg jordnötsprotein}$$

Konsumerad mängd/måltid

Riksmaten 2010-11

LIVSMEDEL ELLER LIVSMEDELSGRUPP	ANTAL KONSUMETER	MEDEL GRAM	P95
Godis och choklad	870	48	138
Bröd (mjukt och hårt)	1757	52	96
Fikabröd	1319	60	136
Köttbullar och Pannbiff	489	95	210
Fiskpinar	56	118	200
Korvar	983	77	198
Blodpadding	57	141	240
Hamburgare	106	130	260
Pizza	331	431	600
Mattar	211	153	400
Nudelwok	43	275	400
Grytor	532	205	400
Soppa	527	297	500
Pannkakor, välling, crepes	271	190	420
Kycklingsallad	62	243	300
Fiskgratäng	53	281	450
Lasagne	153	368	500
Sota Pajer, frukt och bär	133	120	200

Riskvärderingsguide

August 17 - 2013

Undeclared milk, peanut, hazelnut or egg

– guide on how to assess the risk of allergic reactions in the population

By The Safety Panel

Livsmedelsverket
National Food Agency

Olika aktörers ansvar

Företagen

ansvarar för att livsmedlen som sätts på marknaden är säkra och inte vilseledande märkta

Konsumenten

tar ansvar för sin allergi/ överkänslighet och granskar märkningen

Myndigheten

hanterar risker genom t.ex. lagstiftning, kontroll och råd. I det ingår att acceptera en viss risk.

Livsmedelsverket

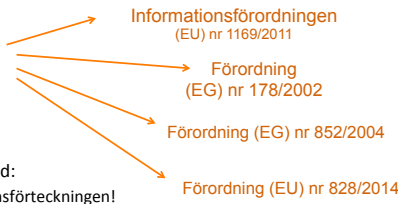
Riskhantering från myndighetens synvinkel

Lagstiftning

Kontroll

Information och råd:

- Läs alltid ingrediensförteckningen!
- Om du är allergisk kan du behöva undvika livsmedel som är märkta med "kan innehålla spår av" det allergen du är allergisk mot.

Livsmedelsverket

Riskhantering från företagets synvinkel

Följa lagstiftning

Egenkontroll

Men ytterligare märkning som "kan innehålla spår av..." och "fri från dårt"

Livsmedelsverket

Olika märkningar – olika riskgrupper

Livsmedelsverket

"Kan innehålla spår av..."-märkning" och olika risker

- Mjökkallergiskt barn reagerar på mörk choklad märkt "Vegan" och "Kan innehålla spår av mjölk"
- Chokladen innehåller 990 mg kasein (mjölkprotein)/kg.
- Vit choklad av samma märke som pojken tidigare kunnat äta innehåller 4,1 mg kasein/kg.
- Producerad i Belgien → RASFF
- RASFF p.g.a. märkning och mer än "spår".
- Belgisk inspektör agerar ej "laktosintolerans ingen farlig sjukdom".

Livsmedelsverket

Arbetsområden allergi/överkänslighet Livsmedelsverket

- Särskilt utpekad arbetsgrupp med olika kompetenser
 - Intern remissinstans
- Initierar och driver kontrollprojekt och kontrollutveckling
- Regelarbete
- Nordiskt samarbete
- Analyser av inskickade prov vid allergiska reaktioner
- Kunskapsstöd för SLV målgrupper

Kartläggningar - Övåntade allergiska reaktioner

4%

Fyra procent i den vuxna befolkningen har själva drabbats av en **ofrivillig allergisk reaktion** av livsmedel det senaste året.

2%

Två procent har drabbats av att **deras barn har fått en ofrivillig allergisk reaktion**.

Totalt har cirka **400 000 vuxna** drabbats (själva eller barnet).

Få **klagar**, man klagar oftare för barnets del.

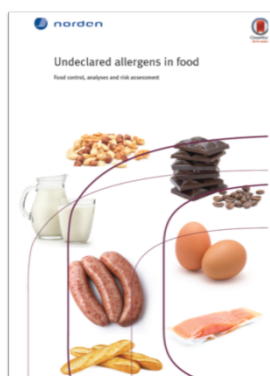
Nästan alla klagar till **personal på stället där man åt och drack/köpte maten**.

16%

21%

Nordiskt kontroll- och analysprojekt om odeklarerade allergener

- Kontrollmyndigheter i Sverige, Norge, Finland och Danmark deltog
- Syfte: Öka kunskapen om korrekt och redlig märkning av allergener.
- Fokuserade på riskbaserad kontroll och provtagning av de allergener som har orsakat flest ovåntade allergiska reaktioner.
- Första provtagning startade augusti 2015.
- Slutrapport maj 2016.

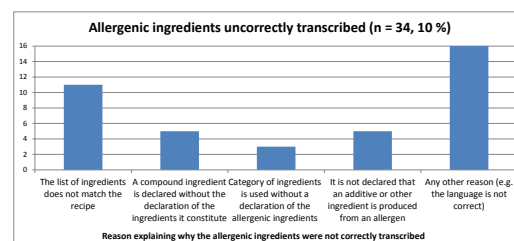
Produktkategorier (förpackade och fullständig märkta)

- Fårdigmat
- Choklad/konfektyr
- Bageriprodukter
- Charkprodukter

Resultat m.a.p. dokumentation och hantering

- På 34 produkter (10 %) angavs inte allergena ingredienser korrekt.

Slutsatser

- Kontroll av allergimärkning visar på brister.
- Produkttyperna choklad/godis och bageriprodukter är de som utgör störst risk för allergiker, särskilt för mjölk- och hasselnötsallergiker.
- Kan innehålla spår av [allergen] (PAL) märkning för mjölk, hasselnöt och jordnöt är ibland inte relevant.

Kartläggningar - Bristande allergimärkning

- Nordiskt allergenmärkningsprojekt "Märkning av allergener och "Kan innehålla spår av allergener".
- Gemensamt kontrollprojekt i Sverige, Norge, Finland och Danmark under 2011.
- Totalt kontrollerades 1095 produkter och 464 verksamheter
- 20 % av de granskade produkterna hade avvikelser när det gällde märkning av allergena ingredienser

Livsmedelsverkets arbete

Företagsrådgivning

- Webtexter riktade till företag
- Allergidimensionen förs in i branschriktlinjer.
- Informationsinsatser av olika slag där vi möter olika branscher

Kontroll

- Resultat och budskap från projektet kommuniceras på kontrollkonferenser, utbildningar och nätverk med kontrollen.
- Livsmedelsverkets operativa mål för 2017-2019

Livsmedelsverkets arbete

Regelutveckling

- Livsmedelsverket prioriterar arbetet med utveckling av regler om riskbaserad och icke-vilsedande varningsmärkning för allergener. Vi stöder arbetet i Codex.

- Konsumentråd/information

Gemensamt fokus – myndighetsmål och operativa mål för livsmedelskontrollen 2017 - 2019

Målsättning: Information om livsmedel kan säkerställas genom hela livsmedelskedjan

Mål 14: verifiera att informationen i märkningen på färdigförpackade bageri-och/eller chokladvaror angående mjölk och hasselnöt som ingrediens är korrekt. (200 anläggningar , tillverkare och importörer/mäklare/huvudkontor)

Regeringsuppdrag allergi

- Lämna förslag hur en nationell samordning av frågor kring födoämnesallergi och annan överkänslighet för mat kan utformas.
- Rapport den 18 januari 2018
- Bereds för närvarande